

awareness of the peculiarities of endurance development]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Dragomanova*;5(178): 219-223. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.5\(178\).43](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.5(178).43) [Ukraine].

8. Shliamar IL. Porivniannia polozhen pidrozdiliv vidpovidalnykh za orhanizatsiiu fizychnoi pidhotovky u ZS Ukrainy ta Ministerstvi oborony Ukrainy [Comparison of the provisions of units responsible for organizing physical training in the Armed Forces of Ukraine and the Ministry of Defense of Ukraine]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Dragomanova*. 2024;1(173): 172-177. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1\(173\).38](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1(173).38) [Ukraine].

9. Oderov A, Klymovych V, Romanchuk S. et.al. (2020). Correlation of Physical Fitness and Professional Military Training of Servicemen. *SportMont Journal*. Vol. 18 (2). pp. 79-82 <https://doi.org/10.26773/smj.200612> [Montenegro].

10. Oderov A, Romanchuk S, Klymovych V, Skaliy A, Nebozhuk O. (2022). Physical training – as one of the main subjects of combat training of soldiers of the armed forces. *Fizychna aktyvnist i yakist zhyttia liudyny* []: zb. tez dop. VI Mizhnar. naukovo-prakt. Internet-konf. (23 chervnia 2022.) /uklad.: A.V.Tsos, S.Ia.Indyka. Lutsk: Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, pp. 27-28 [Ukraine].

11. Romanchuk S, Afonin V, Oderov A. et.al. (2019). Factors that influence changes in cadets' physical preparation during the second half of study at a military academy. *Asian Journal of Science and Technolog*. Revista dilemas contemporáneos: educación, política y valores. Vol. 17 (72). ISSN/ eISSN: 2007-7890 [Mexico].

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.01\(186\).37](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.01(186).37)
УДК: 351.74(477):796.012.63

Ярещенко О. А.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Київського інституту
Національної гвардії України, м. Київ
<https://orcid.org/0009-0003-1712-6937>

Титович А. О.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри хореографії та спортивних дисциплін Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
<https://orcid.org/0000-0002-4283-4105>

Коломоєць О. Д.
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету №2 Донецького державного університету
внутрішніх справ,
м. Кропивницький,
<https://orcid.org/0000-0003-2129-9374>

Головков О. М.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету № 2 Донецького державного університету
внутрішніх справ,
м. Кропивницький
<https://orcid.org/0009-0005-4649-539X>

Коваленко В. Л.,
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету №2 Донецького державного
університету
внутрішніх справ, м. Кропивницький
<https://orcid.org/0009-0000-0087-9615>

Олексієнко С. В.,
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету № 2 Донецького державного університету
внутрішніх справ,
м. Кропивницький
<https://orcid.org/0009-0006-9150-8329>

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ «ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ» В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядаються сутнісні характеристики формування готовності майбутніх офіцерів до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності. Актуальність дослідження зумовлена зростанням вимог до професійної підготовки військовослужбовців (правоохоронців) інституції сектору безпеки і оборони України, здатних ефективно діяти у складних і небезпечних ситуаціях.

У процесі дослідження визначено ключові складові готовності до використання холодної зброї, серед яких психофізична підготовленість, тактична грамотність, правова обізнаність і морально-етична стійкість. Проаналізовано існуючі підходи до формування зазначених компетенцій у системі вищої військової освіти. Особливу увагу приділено інтеграції теоретичних знань та практичних навичок, що забезпечує майбутнім офіцерам можливість

адекватно оцінювати ситуацію, приймати обґрунтовані та виважені рішення та діяти у відповідності до законодавчих норм.

Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення навчально-тренувального процесу майбутніх офіцерів зі спеціальної фізичної підготовки (тактичної та тактико-спеціальної підготовки), зокрема для розробки спеціалізованих навчальних програм, спрямованих на підготовку до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності. Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають визначення критеріїв, рівнів формування готовності майбутніх офіцерів до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності.

Ключові слова: бойова підготовка, екстремальна діяльність, майбутні офіцери, навички, ножовий бій, спеціальна фізична підготовка, тактика, теорія, техніка, фізична підготовка

Yareshchenko O.A., Tytovych A.O., Kolomojets O.D., Holovkov O.M., Kovalenko V.L., Oleksienko S.V. Essential characteristics of the formation of readiness of future officers to use combat knives in extreme conditions of service and combat activity. The article examines the essential characteristics of the formation of future officers' readiness to use "Bladed weapons" in extreme conditions of service and combat activity. The relevance of the study is due to the growing requirements for professional training of military personnel, capable of effectively acting in complex and dangerous situations.

Research methods: abstraction, analysis and synthesis, hypothetical-deductive method, induction and deduction, historical method, classification and systematization, comparative (comparative) method, logical method, modeling, forecasting, generalization and concretization, formalization. In addition, during the theoretical study, personal experience in organizing the system of special physical training of military personnel.

The research identified key components of readiness to use edged weapons, including psychophysical preparedness, tactical literacy, legal awareness, and moral and ethical stability. Existing approaches to the formation of these competencies in the military education system are analyzed. Particular attention is paid to the integration of theoretical knowledge and practical skills, which provides future officers with the opportunity to adequately assess the situation, make informed and balanced decisions, and act in accordance with legislative norms.

The results of the study can be used to improve the educational and training process of future officers in special physical training (tactical and tactical-special training), in particular for the development of specialized training programs aimed at preparing for the performance of assigned tasks in extreme conditions of service and combat activity. Prospects for further research include determining the criteria, levels (components) of forming the readiness of future officers to use "Bladed weapons" in extreme conditions of service and combat activity.

Keywords: combat training, extreme activities, future officers, skills, knife fighting, special physical training, tactics, theory, technique, physical training

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Підготовка майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності є одним із важливих напрямів військово-професійної освіти. У сучасних реаліях безпекового середовища, що характеризується високою динамікою змін, нестандартними викликами та загрозами, зростає значення оволодіння навичками роботи зі спеціальними засобами, зокрема «холодною зброєю».

Відповідно до «Юридичної енциклопедії» – «холодна зброя» – це предмет, спеціально виготовлений для завдання тілесних ушкоджень і призначений для нападу та активного захисту під час рукопашної сутички із ворогом. До «холодної зброї» у кримінальному праві відносять: армійські та мисливські ножі, кинджали, шаблі, кортики, фінки, нунчаки, стилети, кастети, тощо. У свою чергу, «холодна зброя» розподіляється на ударну, рубаючу, колючу, а також таку, що поєднує декілька з перерахованих ознак (наприклад колюче-рубаючу, ударно-рубаючу)» [18].

Застосування холодної зброї вимагає від представників інституцій сектору безпеки і оборони України (у тому числі й майбутніх офіцерів) високого рівня фізичної підготовленості, стійкості до стресових ситуацій, тактичного мислення та відповідної військово-професійної готовності.

Необхідно виділити, що формування готовності представників інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності є складним і багатовимірним процесом, який охоплює психофізичну, тактичну, правову та морально-етичну складові.

З одного боку, це вимагає інтеграції теоретичних знань про правові підстави застосування «холодної зброї», а з іншого – практичного оволодіння техніками та прийомами її використання у змодельованих екстремальних умовах службово-бойової діяльності (СБД). Проблема визначення сутності та структури формування готовності майбутніх офіцерів до використання «холодної зброї» залишається недостатньо дослідженою у сучасній науковій літературі. Окремі аспекти цієї теми висвітлювалися у контексті професійної підготовки військовослужбовців, однак системного підходу до визначення ключових складових цього процесу ще не розроблено.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення якісної підготовки майбутніх офіцерів, здатних ефективно діяти у ситуаціях підвищеної небезпеки, застосовувати холодну зброю відповідно до вимог законодавства, а також враховувати морально-етичні норми під час виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах СБД.

Очікувані результати дослідження можуть стати основою для вдосконалення освітніх програм у вищих військових навчальних закладах (закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання), що сприятиме підвищенню рівня професійної підготовленості майбутніх офіцерів.

Дослідження виконано згідно плану ініціативної науково-дослідної роботи на тему «Combat blade» («СВ»).

Аналіз останніх досліджень і публікацій (перший етап теоретичного дослідження, перший блок) привернув нашу увагу до низки наукових праць: О. Khatsaiuk, М. Medvid, В. Maksymchuk, О. Kurok, Р. Dziuba (та інш.) [20], Р. Любичча [7], О. Хацаюка, О. Коломойця, В. Гогоця, В. Кузьменко, С. Олексієнка, С. Кислиці [13], М. Medvid, О. Khatsaiuk, К. Sydorchenko, S. Vorok, А. Kernas, М. Воронук [19] та інших учених і практиків (О. Моргунова, А. Одерова, В. Откидача, А. Турчинова, В. Шемчука), у яких розкриваються актуальні питання організації системи фізичної та спеціальної фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання).

Не менш цікавими, виконаними на високому науково-методичному рівні є наукові праці: О. Іванова [4], І. Чумака, Н. Олійника [17], О. Хацаюка, О. Єлісєєвої, В. Жукова, В. Клименка, Ю. Бережного [14], А. Турчинова, В. Шемчука, А. Одерова, В. Климовича, М. Саморока [12], та інших фахівців обраного напрямку наукової розвідки (Д. Іносанто, Д. Імблерт, Т. Ларкін, Р. Пресас, М. Латука, Д. Маркада, В. Фейрберн), у яких розкриваються актуальні питання формування готовності представників інституцій сектору безпеки і оборони України до застосування «холодної зброї» під час виконання завдань за призначенням.

Заслужують уваги наукові праці: І. Ковалюк [5], М. Литвинчука [6], В. Пронтенка, Г. Бикової, С. Котова, Т. Мороз, М. Підпригори, К. Фурманова, Т. Кривобок [9], С. Гіренка, М. Голубничого, В. Тулінова, В. Коваленка, В. Пашенка, О. Стасенка, С. Олексієнка, О. Хацаюк [2] й інших фахівців ножевого та рукопашного бою (міжнародні експерти: Д. Гроссман, П. Хоув, Д. Бойд; українські фахівці: О. Хацаюк, В. Пилипенко, М. Савчук, А. Чернявський), у яких визначаються ефективні педагогічні моделі (технології, організаційно-педагогічні умови, методики), що забезпечують формування готовності представників інституцій сектору безпеки і оборони України до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності.

Відповідно до результатів аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури встановлено, що питанням формування техніки та тактики застосування «холодної зброї» представниками інституцій СБОУ на близькій дистанції в екстремальних умовах СБД присвячено недостатню кількість науково-методичних праць. Це у свою чергу потребує подальших досліджень та підкреслює актуальність, своєчасність і практичну складову обраного напрямку наукової розвідки.

Мета статті. Головною метою дослідження є визначення сутності та структури формування готовності майбутніх офіцерів до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності (на прикладі курсантів старших курсів: Київського інституту Національної гвардії України та Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Кропивницький).

Для досягнення мети дослідження заплановано вирішити наступні завдання:

1) провести аналіз науково-методичної літератури у напрямі організації системи фізичної та спеціальної фізичної підготовки (СФП) курсантів вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання);

2) здійснити аналіз довідкової літератури (моніторинг спеціалізованих Інтернет-ресурсів) у яких розкриваються актуальні питання формування готовності представників інституцій СБОУ до застосування «холодної зброї» під час виконання завдань за призначенням;

3) визначити актуальні педагогічні моделі (технології, організаційно-педагогічні умови, методики), що забезпечують формування готовності представників інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах СБД.

Методи дослідження: абстрагування, аналіз і синтез, гіпотетико-дедуктивний метод, індукція і дедукція, історичний метод, класифікація і систематизація, компаративний (порівняльний) метод, логічний метод, моделювання, прогнозування, узагальнення і конкретизація, формалізація. Крім цього, під час теоретичного дослідження використано особистий досвід організації системи фізичної (ФП) та СФП військовослужбовців інституцій СБОУ.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку теоретичного дослідження (згідно плану ініціативної науково-дослідної роботи «Combat Blade») було створено науково-дослідну групу № 1 (Теоретико-методичного забезпечення) із чітким розподілом функцій та повноважень у складі:

О. Хацаюк, О. Ярещенко (загальне керівництво проектом, методологія, адміністрування проекту, затвердження робочих матеріалів, затвердження робочої гіпотези, формулювання висновків, планування основних етапів емпіричного дослідження, апробація);

О. Коломоєць, А. Титович (аналітика, науково-методичне забезпечення, обробка статистичних даних, концептуалізація, формулювання висновків, підбір науково-методичних джерел);

О. Головков, В. Коваленко, С. Олексієнко (фінансування, дослідження, програмне забезпечення, анкетування, математична статистика, науковий інструментарій, систематизація експериментальних даних, дослідження, методологія).

У динаміці другого блоку першого етапу дослідження увагу членів науково-дослідної групи № 1 (НДГ 1) привернули наукові праці: О. Чичкан, Б. Музики, М. Голодівського [16], О. Тьорло, Б. Музики, О. Флуда [11], та інших фахівців рукопашного бою в обмеженому просторі (міжнародні експерти: Т. Блауер, Д. Томпсон, К. Макканн, Р. Балжик, П. Кадена; українські фахівці: О. Моргунов, Р. Любичч, О. Хацаюк, В. Сіренко, А. Кравченко), у яких розкриваються особливості формування готовності військовослужбовців до рукопашної сутички (ведення бойових дій) в обмеженому просторі. Відповідно до результатів моніторингу спеціалізованих Інтернет-джерел (аналізу науково-методичної літератури) нами виділені особливості рукопашного бою в обмеженому просторі:

1) ефективного використання середовища (використання стін, меблів чи інших предметів як додаткової підтримки або зброї);

2) техніки швидкого нейтралізування (короткі удари, захвати, прийоми на контроль і знешкодження, швидкі тактичні пересування);

3) компактна мобільність (зменшення зайвих рухів (ергономіка) і підвищена увага до рівноваги (координації рухів, контроль вестибулярної стійкості);

4) адаптація зброї до умов обмеженого середовища (використання «холодної зброї», підручних предметів таких, як: кийки, нунчаки, кастети, ножі, палиці, тощо).

Необхідно підкреслити, що в реаліях сьогодення фахівці зазначеного напрямку є затребуваними для підготовки представників інституцій СБОУ до дій у складних і небезпечних умовах. Їхні методики часто базуються на реальних сценаріях і враховують сучасні виклики.

Надалі, відповідно до наукових концепцій провідних учених та практиків (А. Бухун, Є. Денисенко, Я. Павлов, О. Петрачков, В. Шемчук) – доцільним є подальший розгляд сутнісних характеристик готовності майбутніх офіцерів (курсантів та курсанток) до майбутньої професійної діяльності. Відповідно до «Словника української мови» [10] – «курсант» – слухач курсів, вихованець військового училища». Необхідно підкреслити, що підготовка курсантів та курсанток (майбутніх офіцерів) для потреб Сил безпеки і оборони України здійснюється із урахуванням специфіки відповідної інституції. Отже, трактування поняття «курсант» – органічно «взаємопов'язане із фаховою освітою та ґрунтується на концепції безперервного навчання; підготовка до обраної професії розглядається як процес формування готовності до неї, а готовність – є результатом відповідної професійної підготовки» (І. Гавриш [1]).

Підготовка майбутніх офіцерів в умовах сучасних викликів і загроз є одним із ключових завдань військових і правоохоронних закладів вищої освіти. Сучасна професійна діяльність вимагає від курсантів та курсанток не лише високого рівня теоретичних знань, але й практичних навичок, адаптованих до реалій сьогодення, таких як гібридні війни, інформаційна агресія, терористичні загрози, а також виконання завдань у надзвичайних ситуаціях (екстремальних умовах СБД). Ефективна підготовка курсантів та курсанток у реаліях сьогодення вимагає комплексного підходу, заснованого на інтеграції сучасних технологій, практичних навичок і теоретичних знань. Такі заходи сприяють формуванню професійно підготовлених офіцерів, здатних виконувати завдання в умовах сучасних викликів.

Необхідно виділити, що спеціальна фізична підготовка є невід'ємним компонентом навчання майбутніх офіцерів, оскільки вона забезпечує їхню готовність до виконання завдань у складних умовах СБД. У сучасних реаліях професійна діяльність офіцера вимагає поєднання високої фізичної витривалості, швидкості реакції, координації рухів, а також здатності працювати в екстремальних умовах [7, 13, 19, 20,].

Ретельний аналіз низки наукових праць: О. Хацаюка [15], Я. Павлова, Ю. Самсонова, С. Бородіна, В. Толокнєєва, Б. Кушнарєва [8], С. Дякова, В. Геника Ю. Кирильчука [3], дозволив нам усвідомити сутність професійних компетентностей майбутніх офіцерів, як особистісного утворення. Важливим є й той факт, що це специфічне «утворення» відіграє домінуючу роль під час організації ними системи професійної освіти, як в мирний, так і у військовий час (див табл. 1).

Таблиця 1

**Ключові складники системи професійної освіти майбутніх офіцерів
 (в реаліях сьогодення)**

Ключові складники	Змістова характеристика
1. Фундаментальна теоретична підготовка:	військова теорія (знання з тактики, стратегії, оперативного мистецтва); юридична підготовка (дотримання міжнародного гуманітарного права та законодавства у сфері оборони); соціальні та гуманітарні дисципліни (формування світогляду, ціннісних орієнтацій, лідерських якостей).
2. Спеціальна професійна підготовка (основні предмети):	тактична підготовка (моделювання реальних бойових ситуацій); фізична та спеціальна фізична підготовка (розвиток витривалості, сили, швидкості та навичок ближнього бою, формування необхідних військово-прикладних навичок); вогнева підготовка (володіння сучасними зразками зброї, стрільба у складних умовах); інженерна та технічна підготовка (використання технічних засобів, знання міно-підривної справи); домедична підготовка (забезпечення виживання в екстремальних умовах, мінімізація втрат у бойових умовах, формування психологічної готовності, підвищення загальної безпеки).
3. Психологічна підготовка:	розвиток стресостійкості, самоконтролю та здатності діяти в екстремальних умовах; формування психологічної готовності до виконання завдань у екстремальних умовах СБД; навички командної роботи та управління підлеглими.
4. Практична підготовка:	проведення польових занять, навчань, тренувальних операцій; інтеграція сучасних технологій, зокрема VR/AR симуляторів, для моделювання бойових умов; залучення до реальних оперативно-службових завдань (за можливості).
5. Військово-технічна підготовка:	освоєння новітніх систем озброєння та техніки; розвиток навичок експлуатації, обслуговування та ремонту озброєння та військової техніки; знання принципів кібербезпеки та інформаційної захищеності.
6. Морально-етичне та патріотичне виховання:	формування морально-етичних якостей, відданості військовій службі, відповідальності перед державою та суспільством; виховання патріотизму, поваги до традицій відповідної інституції СБОУ, національної історії.
7. Науково-дослідницька діяльність:	залучення курсантів до досліджень у галузі військової науки; вирішення

	прикладних завдань у сфері оборони, вдосконалення методик бойової підготовки.
8. Інформаційно-аналітична підготовка:	розвиток навичок роботи з великими обсягами даних, їх аналізу та прогнозування ситуацій; навчання захисту від інформаційно-психологічних атак.
9. Міжнародний компонент:	вивчення іноземних мов, зокрема військової термінології; обмін досвідом із закордонними військовими навчальними закладами: підготовка до участі в міжнародних миротворчих місіях.
10. Інноваційні технології в навчанні:	використання цифрових платформ, тренажерів, симуляторів для підвищення ефективності навчання; впровадження автоматизованих систем управління навчальним процесом.
11. Моніторинг досвіду бойових дій (аналіз трофейної науково-методичної літератури):	формування практичного розуміння реалій бойових дій; уроки з успіхів і помилок минулого; підготовка до сучасних викликів; розвиток адаптивного мислення; психологічна готовність до екстремальних ситуацій; удосконалення системи підготовки військовослужбовців (правоохоронців); формування морально-етичних принципів; аналіз військово-історичних прикладів.

Отже, система професійної освіти майбутніх офіцерів має бути комплексною та адаптованою до сучасних викликів. Її ключовими складниками є: аналіз досвіду бойових дій, теоретична база, практичні навички, морально-етична стійкість та інноваційні підходи, що сприяють формуванню високоосвічених, компетентних і всебічно підготовлених офіцерів.

У свою чергу, готовність майбутніх офіцерів до професійної діяльності є комплексним явищем, яке охоплює фізичну, морально-психологічну, інтелектуальну, соціальну та спеціальну підготовку. Сучасні підходи спрямовані на інтеграцію різних аспектів підготовки, впровадження інноваційних методів навчання та адаптацію до реалій сьогодення (див. табл. 2).

Таблиця 2

Основні підходи, що забезпечують формування готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності

Назва підходу (дослідники)	Загальна характеристика
1. Компетентнісний підхід (дослідники: Д. Равен, Р. Бойд, Ф. Хосі, М. Нуссбаум, Д. Спенсер, Н. Ничкало, О. Сухомлинська, О. Пометун, І. Зязюн та інш.):	формування у курсантів та курсанток ключових професійних компетентностей (лідерських якостей, умінь приймати рішення, управління підрозділами в екстремальних умовах); забезпечення практико орієнтованої підготовки, яка відповідає стандартам і вимогам службово-бойової діяльності.
2. Інтегрований підхід (дослідники: Ж. Піаже, Дж. Брунер, Е. Морен, К. Вілбер, М. Гриньов та інш.):	поєднання теоретичного навчання з практичними заняттями, тренуваннями та симуляціями; використання міждисциплінарного підходу, що враховує військову тактику, медицину, право, соціологію тощо.
3. Проєктно-орієнтоване навчання (дослідники: Дж. Дьюї, В. Кіппатрік, Ж. Піаже, С. Пейперт, Л. Пуховська, Н. Боритко та інш.):	навчання через розробку та реалізацію проєктів, що моделюють реальні професійні завдання; формування у курсантів та курсанток (студентів) командної роботи, відповідальності та творчого підходу.
4. Індивідуалізація освітнього процесу (дослідники: Г. Гарднер, Рита і Кеннет Дунн, Ян Амос Коменський, Жан-Жак Руссо, М. Монтессорі та інш.):	врахування особистих потреб, здібностей, інтересів студентів через індивідуальні траєкторії навчання; розробка персоналізованих планів підготовки, які дозволяють кожному курсанту та курсантці (студенту) розкрити свій потенціал.
5. Моделювання реальних умов діяльності (дослідники: Е. Каспер, В. Кухаренко, Р. Кларк та інш.):	проведення тренінгів, семінарів, кейс-стаді з використанням ситуаційних завдань; залучення до вирішення проблемних питань у професійному середовищі через симуляційні ігри, практичні справи.
6. Комплексний підхід до формування готовності (дослідники: Б. Скіннер, А. Маслоу, К. Роджерс та інш.):	поєднання професійної, соціальної, морально-етичної та психологічної підготовки; розвиток стресостійкості, емоційного інтелекту, здатності до адаптації у швидкозмінних умовах.

Сучасні підходи до формування готовності майбутніх офіцерів базуються на поєднанні інноваційних технологій, традиційного досвіду та адаптації до викликів сьогодення. Їхня реалізація дозволяє готувати високоосвічених, фізично й психологічно підготовлених фахівців, які здатні ефективно діяти у складних і небезпечних умовах військово-професійної діяльності.

В подальшому увагу членів НДГ 1 привернули наукові концепції провідних учених, у яких розкривається сутність поняття «готовність особистості до професійної діяльності» (табл. 3).

Таблиця 3

Наукові концепції провідних учених, у яких розкривається сутність поняття «готовність особистості до професійної діяльності»

Провідні учені (роки життя)	Стислий зміст наукової концепції (внесок у науку)
Віктор Франкл (1905–1997)	Розробник логотерапії, підкреслював важливість смислів і цілей у професійній діяльності. Його праці доводять, що професійна готовність включає мотиваційний аспект і здатність людини знаходити смисл у своїй праці.
Абрахам Маслоу (1908–1970)	У межах своєї теорії потреб наголошував, що готовність до професійної діяльності можлива лише після задоволення базових і соціальних потреб, а також після досягнення рівня самореалізації.
Джон Дьюї (1859–1952)	Вбачав у готовності здатність до активного мислення, експериментування та вирішення професійних задач. Важливим елементом вважав практичний досвід у реальних умовах.
Говард Гарднер (нар. 1943)	У межах теорії множинного інтелекту запропонував бачення готовності як здатності людини використовувати свої типи інтелекту для ефективної діяльності у професійній сфері.

Таким чином, поняття «готовність особистості до професійної діяльності» є багатограним і охоплює психологічний, педагогічний, соціальний, мотиваційний, і когнітивний аспекти. Це комплексна характеристика, що включає знання, навички, ставлення, мотивацію та здатність адаптуватися до професійних умов. Різні вчені пропонували свої тлумачення цього поняття, акцентуючи увагу на його окремих складових:

- 1) когнітивний компонент (знання, вміння, і здатність їх застосовувати);
- 2) мотиваційний компонент (ставлення до професійної діяльності, інтерес і мотивація);
- 3) емоційно-вольовий компонент (психологічна стійкість, здатність долати труднощі);
- 4) соціальний компонент (навички взаємодії з іншими, комунікація);
- 5) особистісний компонент (самореалізація, моральні цінності, індивідуальні здібності).

Необхідно відмітити, що саме комплексний підхід до визначення «готовності» дозволяє інтегрувати ці компоненти, що робить це поняття ключовим для педагогіки, психології та професійної орієнтації.

Таким чином, професійна діяльність майбутніх офіцерів у порівнянні із іншими видами професійної діяльності має свої відмінні риси, тому доречним у контексті теоретичного дослідження є використання поняття «професійна готовність майбутніх офіцерів до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності».

Відповідно до результатів аналізу науково-методичної та спеціальної літератури нами відпрацьоване специфічне визначення «професійна готовність майбутніх офіцерів до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності» – особистісне утворення, що поєднує сукупність знань, умінь, навичок, психологічної стійкості, фізичної підготовленості, морально-етичних принципів і мотиваційної налаштованості, необхідних для ефективного, безпечного та законного використання «холодної зброї» у складних, небезпечних та швидкозмінних умовах виконання завдань за призначенням.

Необхідно виділити, що готовність майбутніх офіцерів до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності формується шляхом спеціалізованої теоретичної підготовки, практичного тренування в умовах, максимально наближених до реальних, а також завдяки розвитку особистісних якостей, необхідних для виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності.

Крім цього, формування готовності майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності забезпечується системним розвитком низки компонентів, які охоплюють різні аспекти їхньої професійної підготовки (див. табл. 4).

Таблиця 4

Компоненти які забезпечують формування готовності майбутніх офіцерів до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності»

Компонент	Змістова характеристика
1. Когнітивний компонент:	1.1. знання (теорія і практика володіння холодною зброєю; тактика і стратегія її використання у бойових умовах; законодавчі та правові основи застосування «холодної зброї»; особливості поведінки супротивника та умов бойової обстановки; 1.2. мислення (аналітичні здібності для оцінки ситуації та вибору оптимальних дій).
2. Психологічний компонент:	2.1. психологічна стійкість: здатність зберігати концентрацію і холоднокровність в умовах стресу; управління емоціями під час ризикованих ситуацій; 2.2. стресостійкість (уміння діяти ефективно в умовах небезпеки, фізичного і психологічного тиску; 2.3. мотиваційна готовність (високий рівень мотивації до виконання службово-бойових завдань).
3. Фізичний компонент:	3.1. фізична підготовка (розвиток сили, швидкості, витривалості, координації

	та спритності); 3.2. формування військово-прикладних навичок рукопашного бою (відпрацювання техніки та тактики застосування холодної зброї: ударів, захисту, маневрування; виконання дій із холодною зброєю в обмежених і екстремальних умовах).
4. Практичний компонент:	4.1. володіння технікою (практичні навички роботи з різними видами холодної зброї: ножі, багнети тощо; адаптація до реальних умов і моделювання бойових ситуацій); 4.2. тактична підготовка (використання холодної зброї у складі підрозділу або самостійно за різними сценаріями у змодельованих екстремальних умовах).
5. Морально-етичний компонент:	5.1. етичні принципи (усвідомлення відповідальності за дії з використанням зброї; дотримання норм гуманізму та законності); 5.2. професійна етика (розуміння необхідності мінімізації шкоди та відповідність своїх дій стандартам військової служби).
6. Технологічний компонент:	6.1. моделювання умов (використання сучасних тренажерів, симуляцій, віртуальної реальності для відпрацювання дій); 6.2. інноваційні методи навчання (використання інтерактивних навчальних програм і систем моніторингу ефективності).
7. Рефлексивний компонент:	7.1. самоаналіз (здатність аналізувати свої дії та помилки для постійного вдосконалення); 7.2. критичне мислення (оцінка своєї готовності до реальних ситуацій і коригування підходів до навчання).
8. Соціальний компонент:	8.1. командна робота (взаємодія з іншими членами підрозділу в екстремальних умовах); 8.2. комунікаційні навички (передача команд, координація дій із товаришами).

Формування готовності майбутніх офіцерів до застосування холодної зброї вимагає інтеграції цих компонентів у єдину систему підготовки, що дозволяє забезпечити ефективність і безпеку їхньої діяльності в екстремальних умовах. З огляду на вище викладене доцільно констатувати, що поставлені перед нами завдання виконанні, а головну мету дослідження – досягнуто.

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. В процесі дослідно-аналітичної роботи визначені сутнісні характеристики формування готовності майбутніх офіцерів до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності – особистісне утворення, що поєднує сукупність знань, умінь, навичок, психологічної стійкості, фізичної підготовленості, морально-етичних принципів і мотиваційної налаштованості, необхідних для ефективного, безпечного та законного використання «холодної зброї» у складних, небезпечних та швидкозмінних умовах виконання завдань за призначенням.

Крім цього, членами науково-дослідної групи визначені:

1) складники (фундаментальна теоретична підготовка, спеціальна професійна підготовка, психологічна підготовка, практична підготовка, військово-технічна підготовка, морально-етичне та патріотичне виховання, науково-дослідницька діяльність, інформаційно-аналітична підготовка, міжнародний компонент, інноваційні технології в навчанні, та моніторинг досвіду бойових дій (аналіз трофейної науково-методичної літератури);

2) підходи (компетентнісний, інтегрований, проєктно-орієнтований, індивідуалізований, моделювальний та комплексний);

3) компоненти (когнітивний, психологічний, фізичний, практичний, морально-етичний, технологічний, рефлексивний та соціальний компонент) – які забезпечують досягнення зазначеного виду «готовності» представників досліджуваної категорії.

На підставі аналізу спеціалізованої науково-методичної літератури визначені основні етапи формування готовності майбутніх офіцерів до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності: підготовчий (теоретична база і розвиток базових навичок); навчальний (інтенсивна практична підготовка); контрольно-коригувальний (оцінка та корекція результатів); практично-оперативний (застосування в реальних або наближених до реальних умовах).

Визначена структура та компоненти формування зазначеного виду «готовності» є основою для вдосконалення навчальних програм підготовки майбутніх офіцерів. Вона сприяє підвищенню ефективності навчального процесу та забезпечує формування комплексних компетентностей, необхідних для виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності.

Результати дослідження впроваджені у систему методичної підготовки (дисциплін: «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка» – курсантів Київського інституту Національної гвардії України; «Спеціальна фізична підготовка» – курсантів та курсанток Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Кропивницький).

Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають визначення критеріїв, рівнів (складників) формування готовності майбутніх офіцерів до застосування «холодної зброї» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності. Крім цього, доцільно поглиблено дослідити методи та засоби моделювання екстремальних ситуацій у навчальному процесі, а також вивчити вплив технологій віртуальної реальності на формування професійної готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності.

Література

1. Гавриш, І.В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2006. 542 с.
2. Гренко, С. П., Голубничий, М. В., Тулінов, В. С., Коваленко, В. Л., Пащенко, В. М., Стасенко, О. А., Олексієнко, С. В., & Хацаюк, О. О. (2023). Психофізична готовність майбутніх офіцерів-правоохоронців до службово-бойової (оперативної) діяльності. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, (2(160)), 81-86. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).17)
3. Дяков, С., Генік, В., Кирильчук, Ю. (2023). Особливості формування та структура готовності до професійної діяльності майбутніх офіцерів розвідників. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, (1), 122-129.
4. Іванов, О. Л. Методика навчання рукопашного бою в системі фізичної підготовки майбутніх офіцерів : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.02. Хмельницький, 2013. 16 с.
5. Коваль, І. С. Формування професійної готовності майбутніх рятувальників до діяльності в екстремальних умовах : дис. канд. пед. наук : 13.00.04. Львів, 2017. 235 с.
6. Литвинчук, М. Ю. Формування психологічної готовності майбутніх прикордонників до прийняття рішення в кризових ситуаціях : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01. Київ, 2018. 288 с.
7. Любич, Р. І. Формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до службово-бойової діяльності в процесі професійної підготовки: дис. ... доктора філософії : 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Харків, 2023. 424 с.
8. Павлов, Я.В., Самсонов, Ю.В., Бородін, С.В., Толокнєєв, В.О., Кушнарєв, Б.О. (2022). Сутнісні характеристики формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування комплексу «Стугна-П» у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності. *Інноваційна педагогіка*, (2(48)), 80-85. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.2.15>
9. Пронтенко, В. В., Бикова, Г. В., Котов, С. М., Мороз, Т. І., Підпригора, М. В., Фурманов, К. М., & Кривобок, Т. П. (2022). Перспективи формування фізичної готовності майбутніх офіцерів на психологічній смузі перешкод. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, (5(150)), 83-88. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.5\(150\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.5(150).17)
10. Словник UA (Портал української мови та культури). Тлумачення. 2024. URL: <https://slovnuk.ua/>
11. Тьорло, О. І., Музика, Б. Ю., Флуд, О. В. Застосування заходів фізичного впливу в обмеженому просторі. Львів. : ЛьвДУВС, 2020. С. 204 с.
12. Турчинов, А., Шемчук, В., Одерів, А., Климович, В., Саморок, М. (2020). Педагогічна модель формування навичок рукопашного бою майбутніх офіцерів до дій в екстремальних умовах. *Актуальні питання гуманітарних наук*, (4(28)), 179-187. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208837>
13. Хацаюк, О. В., Коломоєць, О. Д., Гогоць, В. Д., Кузьменко, В. Л., Олексієнко, С. В., & Кислиця, С. М. (2023). Тактична підготовленість майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу (сили) в екстремальних умовах службово-бойової діяльності. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, (8(168)), 163-170. <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/1462>
14. Хацаюк, О. В., Єлісєєва, О. С., Жуков, В. Л., Клименко, В. П., Бережний, Ю. М. (2022). Модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу в різних умовах службово-оперативної діяльності. *Інноваційна педагогіка*, (2(29)), 174-178. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/29-2.34>
15. Хацаюк, О. В. (2019). Сутність та структура готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням засобами спеціальної фізичної підготовки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, (2(65)), 144-155. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).17)
16. Чичкан, О. А., Музика, Б. Ю., Голодівський, М. Ф. (2019). Захист поліцейського від ударів правопорушника ножом. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки і спорту у ЗСУ, правоохоронних органах, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України*, (2), 227-230.
17. Чумак, І. О., Олійник, Н. А. Рукопашний бій: повний курс рукопашної підготовки. В. : УВНАУ, 2018. С. 258 с.
18. Шемшученко, Ю. С. Холодна зброя. : Юридична енциклопедія (у 6-ти томах, Т. 6). К : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. С. 768 с.
19. Medvid, M., Khatsaiuk, O., Sydorchenko, K., Vorok, S., Kernas, A., & Borovyk, M. (2024). Sports Pedagogy: Readiness of Cadets to Apply Physical Action in Different Conditions of Service Activity. *RREM*, 16 (2), 336-355. <https://doi.org/10.18662/rrem/16.2/860>
20. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *RREM*, 13 (2), 457-475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431%20%20>

References

1. Havrysh, I.V. (2006). Teoretyko-metodolohichni osnovy fomuvannia hotovnosti maibutnix uchyteliv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Theoretical and methodological foundations of forming the readiness of future teachers for innovative professional activity]. *dys. ... d-ra. ped. nauk*: 13.00.04., 542 p.
2. Hireenko, S. P., Holubnychyi, M. V., Tulinov, V. S., Kovalenko, V. L., Pashchenko, V. M., Stasenko, O. A., Oleksiienko, S. V., & Khatsaiuk, O. O. (2023). Psykhofizychna hotovnist maibutnix ofitseriv-pravookhorontsiv do sluzhbovo-boiovoi (operatyvnoi) diialnosti [Psychophysical readiness of future law enforcement officers for service and combat (operational) activities]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriiia 15*. (2(160)). P. 81-86. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).17)

3. Diakov, S., Henyk, V., Kyrylchuk, Yu. (2023). Osoblyvosti formuvannia ta struktura hotovnosti do profesiinoi diialnosti maibutnikh ofitseriv rozvidnykiv [Features of the formation and structure of readiness for professional activity of future intelligence officers]. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. (1). P. 122-129.
4. Ivanov, O. L. (2006). Metodyka navchannia rukopashnoho boiu v systemi fizychnoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv [Methodology of teaching hand-to-hand combat in the physical training system of future officers]. *avtoref. dys. kand. ped. nauk*: 13.00.02., 16 p.
5. Koval, I. S. (2017). Formuvannia profesiinoi hotovnosti maibutnikh riaturalnykiv do diialnosti v ekstremalnykh umovakh [Formation of professional readiness of future rescuers for activities in extreme conditions]. *dys. kand. ped. nauk*: 13.00.04., 235 p.
6. Lytvynchuk, M. Yu. (2018). Formuvannia psykholohichnoi hotovnosti maibutnikh prykordonnykiv do pryiniattia rishennia v kryzovykh sytuatsiakh [Formation of psychological readiness of future border guards for decision-making in crisis situations]. *dys. ... kand. psykol. nauk*: 19.00.01., 288 p.
7. Liubchych, R.I. (2023). Formuvannia fizychnoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv Natsionalnoi hvardii Ukrainy do sluzhbovo-boiovoi diialnosti v protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of the physical readiness of future officers of the National Guard of Ukraine for service and combat activities in the process of professional training]. *dys. ... doktora filosofii* : 015 Profesiina osvita (za spetsializatsiiamy). Kh., 424 p.
8. Pavlov, Ya.V., Samsonov, Yu.V., Borodin, S.V., Toloknieiev, V.O., Kushnarov, B.O. (2022). Sutnisni kharakterystyky formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv NGU do zastosuvannia kompleksu «Stuhna-P» u riznykh umovakh sluzhbovo-boiovoi (operativnoi) diialnosti [Essential characteristics of the formation of readiness of future NGU officers for the use of the Stugna-P complex in various conditions of service and combat (operational) activity]. *Innovatsiina pedahohika*. (2(48)). P. 80-85. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.2.15>
9. Pronenko, V. V., Bykova, H. V., Kotov, S. M., Moroz, T. I., Pidopryhora, M. V., Furmanov, K. M., & Kryvobok, T. P. (2022). Perspektyvy formuvannia fizychnoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv na psykholohichnii smuzi pereshkod [Prospects for the formation of physical readiness of future officers on a psychological obstacle course]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Serii 15*. (5(150)). P. 83-88. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.5\(150\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.5(150).17)
10. Slovnyk UA (Portal ukrainsoi movy ta kultury). Tlumachennia. [Dictionary UA (Portal of Ukrainian Language and Culture). Interpretation] 2024. URL: <https://slovyk.ua/>
11. Torlo, O. I., Muzyka, B. Yu., Flud, O. V. Zastosuvannia zakhodiv fizychnoho vplyvu v obmezhenomu prostori [Application of physical restraint measures in a confined space]: pidruchnyk. Lviv : LvDUVS, 2020. 204 p.
12. Turchynov, A., Shemchuk, V., Oderov, A., Klymovych, V., Samorok, M. (2020). Pedahohichna model formuvannia navychok rukopashnoho boiu maibutnikh ofitseriv do dii v ekstremalnykh umovakh [Pedagogical model for developing hand-to-hand combat skills of future officers for operations in extreme conditions]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. (4(28)). P. 179-187. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208837>
13. Khatsaiuk, O. V., Kolomoiets, O. D., Hohots, V. D., Kuzmenko, V. L., Oleksiienko, S. V., & Kyslytsia, S. M. (2022). Taktychna pidhotovlenist maibutnikh ofitseriv-pravookhorontsiv do zastosuvannia zakhodiv fizychnoho vplyvu (syly) v ekstremalnykh umovakh sluzhbovo-boiovoi diialnosti [Tactical readiness of future law enforcement officers to use physical force in extreme conditions of service and combat activities]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Serii 15*. (8(168)). P. 83-88. <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/1462>
14. Khatsaiuk, O. V., Yelisieieva, O. S., Zhukov, V. L., Klymenko, V. P., Berezhnyi, Yu. M. (2022). Model formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv-pravookhorontsiv do zastosuvannia zakhodiv fizychnoho vplyvu v riznykh umovakh sluzhbovo-operativnoi diialnosti [Model of formation of readiness of future law enforcement officers to use physical force in various conditions of official and operational activity]. *Innovatsiina pedahohika*. (2(29)). P. 174-178. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/29-2.34>
15. Khatsaiuk, O. V. (2019). Sutnist ta struktura hotovnosti maibutnikh ofitseriv NGU do vykonannia zavdan za pryznachenniam zasobamy spetsialnoi fizychnoi pidhotovky [The essence and structure of the readiness of future NGU officers to perform assigned tasks by means of special physical training]. *Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and general education schools*. (2(65)). P. 144-155. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).17)
16. Chychkan, O. A., Muzyka, B. Yu., Holodivskyi, M. F. (2019). Zakhyst politseiskoho vid udariv pravoporushnyka nozhem [Protecting a police officer from being stabbed by an offender]. *Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku fizychnoi pidhotovky i sportu u Zbroinykh Sylakh Ukrainy, pravookhoronnykh orhanakh, riaturalnykh ta inshykh spetsialnykh sluzhb na shliakhu yevroatlantychnoi intehtatsii Ukrainy*. (2). P. 227-230.
17. Chumak, I. O., Oliinyk, N. A. Rukopashnyi bii: povnyi kurs rukopashnoi pidhotovky [Hand-to-hand combat: a complete course of hand-to-hand training]: posibnyk. Vinnytsia : UVNAU, 2018. 258 p.
18. Shemshuchenko, Yu. S. Kholodna zbroia [Cold (blade) weapons]: Yurydychna entsyklopediia (u 6-ty tomakh, T. 6). Kyiv : Ukrainska entsyklopediia im. M. P. Bazhana, 2004. 768 p.
19. Medvid, M., Khatsaiuk, O., Sydorchenko, K., Vorok, S., Kernas, A., & Borovyk, M. (2024). Sports Pedagogy: Readiness of Cadets to Apply Physical Action in Different Conditions of Service Activity. *RREM*, 16 (2), 336-355. <https://doi.org/10.18662/rrem/16.2/860>
20. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *RREM*, 13 (2), 457-475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431%20%20>